

MUSIQA O'QITUVCHISI SHAXSIGA QO'YILADIGAN TALABLAR

Eshmurodova Durdona Òktamovna

Termiz davlat universitetining Pedagogika instituti Musiqa ta'lim va
san'at fakulteti 1-bosqich magistranti
<https://doi.org/10.5281/zenodo.6260285>

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi:13-fevral 2022

Ma'qullandi:18-fevral 2022

Chop etildi:23-fevral 2022

KALIT SO'ZLAR

madaniy meros,
g'oyaviylik, cholg'uchilik,
xonandalik, xalq kuylari,
notaga qarab kuylash.

KIRISH

Bu vazifaning hal qilinishi nihoyatda yordam beradi. Zero, Birinchi Prezidentimiz I.A. Karimov ta'kidlaganlaridek: «Ma'naviyat- insonning, xalqning jamiyatning, davlatning kuch-qudratidir. U yo'q hech qachon baxt-saodat bo'lmaydi. Na faqat ko'hna tarix, balki yangi tarix ham buning ko'plab misollarini beradi». Madaniyat va ma'naviyatni tarbiyalash maktabda musiqa ta'lim-tarbiyasi ishini qayta ko'rishni taqozo qiladi. Sho'ro vaqtida O'zbekiston maktablarida musiqa san'ati fan sifatida o'qitilganligi yuqori bo'ladi, albatta. Bunda tajribalarga, maxsus kadrlar tayyorlashga erishildi. Ammo hali u zamonaviy madaniylashgan darajada yosh avlodning madaniyatini tarkib toptirishga yetarli asos

ANNOTATSIYA

Mustaqillikka erishgach Respublikamizda madaniyat va ma'naviyat masalalariga alohida e'tibor berib kelinmoqda. Istiqloq tufayli xalqning ma'naviy ehtiyojlarini to'lash, tarixni chuqur o'rganish, madaniy merosni asrab avaylash, milliy urf-odatlar va milliy yosh avlodlarga jamiyat oldida turgan muhim vazifalardandir.

bo'lmadi. Bunda muammolar sabab bo'ldi: - zamonaviy musiqa o'qitish nazariyasi va amaliyoti, mazmun va uslubiyoti tor kommunistik g'oyaviylik qolipidagi Rossiya maktablari dasturlari hamda o'qitish uslubiyotiga mosligi, milliy musiqa pedagogikasi bilan uzviy bog'lanmagan; - musiqa predmetiga darajali fan sifatida qaralib soatlab, unga oz o'quvi ajratilganligi, zaruriy shart- qurollanmaganligi, uslubiy va moddiy ta'minotning zaifligi-musiqadan iqtidorli va sog'lom bolalarning bir qolipda, bir sharoitda o'qitilishi, jismoniy va bolalar o'quvchilarning rivojlanishi bog'larda, maktablarda zaruriy shart-yaratilmaganligi: bolalar musiqa folklori katta tadqiq etmaganligi, to'planmaganligi, hamda nashr etilmaganligi; musiqadan kam va sifatsiz kadrlar tayyorlanayotganligi,

milliy musiqadan amaliy bilim-malakalarning sayozligi kabilar sabab bo'lmoqda.

MATERIAL VA METODLAR

Mana shularning barchasi maktabda tarbiyasining maqsadli faniga yordam beruvchi metodika yutuq va ularning zararini anglashga ko'maklashadi. Bugungi kunda Musiqa-tarbiyasining maqsadi vazifalari. Yosh avlodni milliy merosimizga voris musiqa hamda umumbashariy boyligini idrok eta olish va qadrlaydigan madaniyatli inson darajasida voyaga yetkazish tarkibdan iborat. Buning uchun har o'quvchining musiqiy iqtidorini rivojlantirish, musiqa san'atiga mehr va ishtiyoqini me'yorlash, musiqadan zaruriy bilim va amaliy malakalar doirasini tarkib toptirish, iqtidorli o'quvchilarning musiqiy dasturlari uchun zaruriy shart- yaratib berish. Maktab musiqa ta'lim- tarbiyasining asosida ishlaydi. Musiqa muallimiga qo'yiladigan talablar:

Har bir kasb o'ziga xos xususiyat ega. Musiqa muallimining o'z «sirlari» bor. Musiqa muallimi musiqaga muhabbat, haqiqiy musiqa tarbiyasiz komil inson sifatida mumkin emasligi to'g'risida g'oya va tasavvurlar bilan yashash. Bu kasbning murakkabligi shu bilan rivojlanishiki, deb ta'kidlaydi taniqli pedagog O.A.Apraksina - «o'qituvchi» va «musiqachi» tarkibiy qismlariga kiruvchi har bir elementning mustahkam o'zaro bog'liqligi. Bu belgilar har biri o'z mustaqil ko'p qirralidir.

Musiqa muallimi o'quv-tarbiyaviy ishlarni olib boradi, o'quvchilarning qarashlarini shakllantiradi, ma'naviy ehtiyojini, didini tarbiyalaydi. Uning faqat o'z fanini biluvchi chuqur ma'lumotli kishi bo'lishi kamlik qiladi, o'qituvchi shaxs sifatida ham shakllangan bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi umumta'lim

maktablarida musiqa ta'lim- tarbiya konsepsiyasida IV-Bo'lim «Hozirgi zamon musiqa o'qituvchisi» deb nomlanadi. Unda hozirgi zamon musiqa muallimi yuksak madaniyatli, o'z kasbiga cheksiz sadoqat, ilg'or pedagogik tafakkur egasi bo'lmog'i kerak. U o'zining uzluksiz kasbiy madaniy rivojlanishiga ega bo'lishi shart. U musiqa, nafosat, pedagogika va psixologiya-fiziologiya fanlaridan, buyuk musiqa o'qitish uslubidan kompleks chuqur bilim va malakalar egasi bo'lmog'i darkor. Barcha musiqa o'qituvchisi ixtisosida zarur me'yorda cholg'uchilik, xonandalik, xor dirijorligi va musiqa nazariyotchiligi sifatlari mujassam bo'lmog'i lozim. U milliy musiqa hamda o'zbek adabiyot tilini mukammal bilmog'i, umumbashariy musiqa madaniyatidan, kundalik musiqiy-madaniy hayotdan voqif bo'lishi shart.

TAHLILLAR VA NATIJALAR

Musiqa muallimi pedagogik muloqot ustasi bo'lishi, har qanday vaziyatda ham pedagogik ta'sir usullaridan unumli olib borishga ega bo'lmog'i kerak. musiqa muallimi ilmiy tafakkur egasi, ilg'or hozirgi tajribalar shaydosi, izlanuvchan va ijodkor bo'lib, musiqa o'rganishning yangi shakl va usullarini qo'llash intilmog'i kerak. U musiqa ta'lim-tarbiyasi mazmunini boshqa fanlar mazmuni va kundalik hayot bilan bog'lab, boyitib olib borishi darkor. Izlanuvchan va ijodkor muallimning ilg'or yordam va kashf etgan yangi usullar maktabdagi musiqa ta'lim-tarbiyasini doimiy ravishdagi takomillashtirib oshirishning jadal tayanchi va ilhom manbaidir. Bilimdon va tajribali musiqa muallimi san'at ziyolisi sifatida maktabda musiqiy-ma'rifiy ishlarning sarkoridir. O'zbekiston Respublikasi umumta'lim maktablarida musiqa ta'lim- tarbiyasi konsepsiyasi loyihasida musiqa ta'lim-

tarbiyasining mazmuni izohlanadi: Boshlang'ich maktabda o'quvchi musiqa madaniyatining asosiy poydevori shakllanadi. Ammo maktabgacha tarbiya insoni muhim ahamiyatga ega, mas'uliyatli davri sifatida mustaqil ahamiyat kasb etadi, chunki u xavfsizlik ta'limning tayyorgarlik bosqichidir. Shu bois bolalar bog'chasiga qatnamaydigan bolalar uchun davlat, aralash pulli shakldagi musiqiy tayyorlovlarida qat'iy ochilish (san'at, nutq, axloq, tabiatshunoslik,)ga e'tibor qilinadi. Boshlang'ich maktab musiqa darslarida bolalarning aqliy ishlab chiqarishlari me'yoriga mos oddiy musiqiy bilim, bilish va malakalar tarkib toptiriladi. Musiqani tinglash, ashu'la aytish, raqs tushish, oddiy cholg'ularda chalish taassurotlari va bilganlari haqida musiqiy idrok etish, musiqadan olgan ma'lumotlarini gapirib berish, asarni eshitish, musiqa ijodkorligi malaka ko'rish rivojlantirish mashqlarida o'quvchilarda musiqa havosi va musiqasi

uyg'otadi. Ta'lim jarayonida o'quvchilar haqida bilim, malakalarga ega bo'ladilar.

XULOSA

Bolalar kuy-qo'shiqlari, musiqali o'yinlar, raqs va qo'shiqlar, xushnavo milliy cholg'ularimiz. O'zbek xalq musiqasi; xalq qo'shiqlari (alla, yalla, lapar, terma, qo'shiq aytim) va xalq kuylar; o'zbek kasbiy musiqasi (ashula katta ashula); kompozitorlik musiqa ijodi haqida tushuncha; xalq musiqasi kompozitorlar ijodida. Mavzu mazmunidagi amaliy mashg'ulotlar jarayonida nota yozuvi, oddiy kuylar qurilish misolida o'rganiladi, notaga qarab kuylashning malakalari hosil bo'ladi.

Xullas musiqa madaniy hayotda tutgan o'rni muhim bo'lib, musiqiy ta'lim-tarbiyani amalga oshirishda uning bosh maqsad va ishlab chiqarishni to'liq anglab mashg'ulotlarni samarali tashkil etish, o'qituvchining musiqalarni ishlab chiqarishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Apraksina O.A. Metodika muzo'kalnogo vospitaniya v shkole-M
2. Maktabda musiqa tarbiyasi metod. lektsiyalar kursi.- T.
- 3.. Omonullaev D. Maktabda musiqa tarbiyasi metodikasidan lektsiyalar kursi (musiqa pedagogikasi fakulteti talabalari uchun qo'llanma) -T.,
4. O'zbekiston Respublikasi umumta'lim maktablarida musiqa ta'lim. -tarbiyasi Kontseptsiyasi (loyiha) «Ma'rifat».